

Мовна картина світу базується на об'єктивно реальному явищі – природній мові, що має свої структурні елементи, правила функціонування та розвитку. Усі мовні компоненти об'єктивні щодо людини чи соціуму, й мовна картина світу «вбудована» у ці лінгвістичні об'єкти.

Досліджуючи картину світу тієї чи іншої мови, ми не можемо довільно інтерпретувати зміст мовних одиниць, вона нам задана заздалегідь самою мовою. У цьому полягає специфіка мовної картини світу, і ця специфіка дозволяє нам робити досить об'єктивні висновки про історію того чи іншого народу, його психологічні особливості схильностей і уподобань, своєрідність культури та витоки цієї своєрідності [1].

Список використаних джерел та літератури

1. Голубовська І. В. Про взаємодію мови, мислення та свідомості в контексті когнітивного підходу в лінгвістиці. *Вісник Київ. нац. ун-ту. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. Київ, 2003. Вип. 14. С. 64–71.
2. Заремська І. М. Мовна картина світу як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія №10*. Київ, 2011. Вип. 7. С. 396–402. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2011_7_90
3. Карасик В.І. Модельна особистість як лінгвокультурний концепт. *Філологія та культура*. Матеріали III міжнародної конференції. Ч. 2., 2001.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
5. Farxodovna D. K. Basic Concepts Of Linguocultural Studies. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. 2020. С. 450.

А. С. Талько

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к. п. н., проф. Л. В. Калініна

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У сучасному світі інформаційні технології заповнили інформаційний простір і дали людству можливість до вільного та швидкого доступу до будь-якої інформації. Усю цю інформацію цілком реально отримати в дистанційному доступі, що значно спрощує отримання необхідних знань. Але учні початкових класів ще не здатні до самостійного опанування та сприймання цієї інформації, що значно ускладнює розвиток їх когнітивних

умінь. Саме тому важливо дослідити проблему формування цих умінь в учнів початкової школи.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження когнітивних умінь починається ще з часів Аристотеля. Після нього, близько двох тисяч років тому, концепція пізнання зустрічається у творах митців епохи Просвітництва, таких як Рене Декарт, Девід Юм або Ніколас Малєбранш, які висвітлювали питання та поняття свідомості та розумових процесів. Після епохи просвітництва розпочався період експериментальної психології, згодом біхевіоризм (від англ. “behaviorism”, “behaviour” – поведінка). Як протилежність біхевіоризму виникла когнітивна наука, що змінила підхід до дослідження людської свідомості.

В науково-методичній літературі когнітивістику визначають як науку, яка займається вивченням та поясненням процесів мислення в людській свідомості, досліджує не тільки процеси людського розуму, а й штучний інтелект, когнітивну психологію, а також дитячу психологію, нейропсихологію та когнітивну антропологію.

Вчені К. Левін, Е. Ч. Томлен та У. Найссер сформулювали основні принципи когнітивної психології та Дж. Келлі розробив когнітивну теорію особистості [3].

Поняття когнітивної науки вивів Крістофер Лонгет-Хігінс. Згодом були створені однойменні журнали «Когнітивна наука» та «Товариство когнітивних наук». Разом з цим, українські тлумачні словники не видають чіткого визначення з приводу поняття когніції. Вони лиш вказують на те, що це поняття пов'язане з мисленням та свідомістю [2].

Як відома онлайн-енциклопедія «Вікіпедія» є найбільшим та найпопулярнішим порталом, де можна знайти інформацію. На цьому інтернет-ресурсі дає різні тлумачення поняття пізнання у різних країнах: це поняття, яке використовується для опису процесів обробки інформації загалом, процесів пам'яті, прийняття рішень, керування емоціями та навичками [7]; кероване системою пізнання, що контролює поведінку, перетворення інформації. Сюди ж відносять також волю та віру [8]; здатність до обробки інформації будь-якою живою істотою, але й процес переживання почуттів, приділяється більше уваги когнітивним та метакогнітивним поняттям [4].

У цьому випадку англomовна Вікіпедія, на відміну від попередніх, має чітке визначення когнітивних умінь – “the brain-based skills that are important acquire knowledge, manipulate reasons and information; they mostly deal with the mechanisms of how people learn, remember, solve problems, and pay attention to knowledge” [5; 6].

Але наш досвід свідчить, що когнітивні вміння учнів початкових класів включають у себе перш за все здатність аналізувати інформацію, яку вони отримують, оцінювати її, пригадувати певні моменти з власного досвіду та порівнювати її з теперішнім і визначати хід подальших дій. Якщо ці вміння не розвиваються належним чином, то вони швидко зникають, що зменшує потенціал у процесі навчання іноземної мови.

Вченими розроблено показники достатніх когнітивних умінь у дітей за допомогою виконання вправ, таких як «Тест Рейвена», «the Stroop Task» та «the Digit Span Task».

У нашому дослідженні ми використали тест Рейвена у 2 класі, гімназія №17 м. Бердичева. Учням було запропоновано доповнити діаграми, у яких відсутня частина, визначивши шаблон. Учнів повинні вибрати правильний фрагмент із варіантів, надрукованих нижче. Загалом діти заповнили 20 шаблонів підвищеної складності та отримали один бал за кожен правильний пункт. Перевага цього тесту в тому, що його можна використовувати з будь-яким віком та не потребують навичок словникового запасу, а його проведення не потребує багато часу чи зусиль, що робить його цілком можливим для реалізації в класі [9]. Наведемо приклад шаблону:

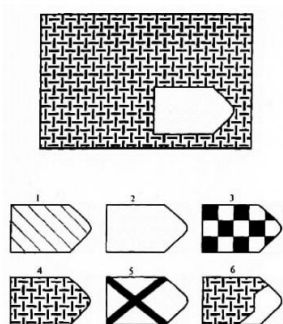

Рис. 1

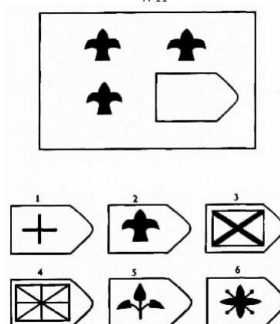

Рис. 2

Результати тесту показали, що учні мають недостатній рівень когнітивних умінь, тобто 25-74% правильно виконаних завдань, саме тому було проведено аналіз підручників з англійської мови для першого класу, що рекомендовані МОН України з метою виявити того, на скільки їх зміст та вправи сприяють успішному розвитку когнітивних умінь учнів 2 класу. В українських школах широко використовуються такі підручники, як «Англійська мова» О. Карпюк, «Fly High» за Pearson Education, «Quick Minds» за Cambridge University Press. Усі ці серії, окрім Pupil's books та Workbooks, мають в комплекті додаткові розважальні секції, наприклад Learn to Think, Culture, Story Fun (з підручника Quick Minds) та інші [1]. Згідно з аналізом, ми отримали наступні дані:

«Співвідношення вправ на формування когнітивних умінь до загальної кількості вправ».

Табл. 1

Підручник та автор	Загальна кількість вправ	З них на формування когнітивних умінь
«Англійська мова» О. Карпюк	288	70
«Fly High» Pearson Education	208	36
«Quick Minds» Cambridge University Press	148	25

У відсотковому співвідношенні ці дані виглядають так:

Рис. 3

Рис. 4

Рис. 5

Як показує відсоткове порівняння, у підручнику English with Smiling Sam О. Карпюк кількість вправ на розвиток когнітивних умінь більша, ніж кількість у підручниках Fly High та Quick Minds.

Отже, проведені нами експериментальні дослідження довели, що зважаючи на важливість формування когнітивних умінь в учнів початкової школи доцільно використовувати рекомендовані МОН підручники з наявністю вправ на формування когнітивних умінь, а їх виявилося недостатньо, тому дана проблема потребує дослідження.

Список використаних джерел та літератури

1. Англійська мова в початковій школі: який підручник обрати? URL: <https://grandlingua.com.ua/shop/news/angliyska-mova-v-pochatkoviy-shkoli-yakiy-pidruchnik-obrati> (дата звернення 09.10.2022)
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Розвиток когнітивної сфери студентів у процесі навчання. URL: <https://www.psych.kiev.ua/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#.D0.A1.D0.BF.D0.B8.D1.81.D0.BE.D0.BA.D0.B2.D0.B8.D0.BA.D0.BE.D1.80.D0.B8.D1.81.D1.82.D0.B0.D0.BD.D0.BE.D1.97.D0.BB.D1.96.D1.82.D0.B5.D1.80.D0.B0.D1.82.D1.83.D1.80.D0.B8> (дата звернення: 09.10.2022).
4. Cognición. URL: <https://es.wikipedia.org/wiki/Cognici%C3%B3n> . (дата звернення: 16.08.2022)
5. Cognitive ability test. URL: <http://www.psychometric-success.com/faq/faq-cognitive-ability-test.htm> . (дата звернення: 16.08.2022).

6. Cognitive skills. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Cognitive_skill#:~:text=Cognitive%20functioning%20refers%20to%20a,with%20learning%20and%20problem%20solving . (дата звернення: 16.08.2022).
7. Connaissance. URL: <https://fr.wikipedia.org/wiki/Connaissance> . (дата звернення: 16.08.2022).
8. Erkenntnis. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Erkenntnis> . (дата звернення: 16.08.2022).
9. Raven JC (1938) Guide to Using Progressive Matrices (1938): The Design and Use of the Scale-Instructions-Records and Marking-Key-Normal Score Composition-Norms for Children and for Adults Up to the Age of 65 – Bibliography. London: HK Lewis.
10. Ukrainian children's books: recommendations for publishers. URL: <https://worldkidlit.wordpress.com/2022/05/09/ukrainian-childrens-books-recommendations-for-publishers/> дата звернення: 09.10.2022)

О. Р. Тамберг

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к. п. н., доц. Прокопчук Н. Р.

ВИКОРИСТАННЯ СМАРТ-ГАДЖЕТІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ОДНА З УМОВ РОЗВИТКУ ІНТЕРАКТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Активне застосовування смарт-гаджетів у поєднанні з можливостями всесвітньої мережі Інтернет в освітніх цілях є популярною проблемою для методистів та вчителів протягом останніх десяти років. Більшість досліджень присвячено дослідженню ролі смарт-гаджетів на уроках іноземної мови та їх вплив на рівень знань учнів [4: 72].

Останніми роками (починаючи з 2010-х років) широкого поширення набули смартфони та планшети, якими володіють більшість класу; вони є простими у використанні, а їх функціонал простий в зверненні, дає більше свободи у виборі методів навчання і мобільніше, тобто дозволяє навчатися де і коли зручно [1: 5].

В Україні мобільне навчання тільки починає асиміляцію в навчальному процесі.

Незважаючи на повсюдне використання смарт-пристроїв, дослідження в області їх асистування у вивченні іноземних мов ще не так поширені, а також не пропонуються в якості компонента навчально-методичного комплексу,